

Toplu musafaha

İzmir/Tire'den Mustafa SAĞLAM: " Câmiden çıktıktan sonra toplu musafaha yapmanın hükmü nedir?"

Musafaha, kökü Kur'ân'a dayanan bir terimdir. "Safh", esenlik dilemek, affetmek, geniş ve yumuşak davranmak, müsamaha göstermek, hesap sormaktan vazgeçmek ve bağışlamak mânâlarında Kur'ân'da gördüğümüz bir kavramdır. Musafaha ise, bu güzel davranışların birbirine karşılıklı gösterilmesi mânâsını ihtiva eder. Yani birbirini bağışlamak, birbirine iyi ve yumuşak davranmak, birbiriyle tokalaşmak ve esenlik dilemek... demektir.

Cenâb-ı Hakk'ın müşrik bir toplum hakkında da "safh"ı tavsiye etmesi mânidardır: "And olsun ki onlara kendilerini kimin yarattığını sorsan, 'Allah!' derler. Öyleyken nasıl da aldatılıp döndürülüyorlar?" (Resûlullah'ın) "Yâ Rab! Bunlar îman etmeyen bir kavimdir!" demesi üzerine, Allah: "Onu geç! Esenlik dile! Yakında bileceklerdir!" buyurdu.¹ Bir diğer âyette Cenab-ı Hak: "Biz gökleri, yeri ve ikisi arasındakileri hakikaten yarattık. Kıyâmet günü ise muhakkak gelecektir! O halde yumuşak ve iyi davran!"², diğer bir âyette ise: "Affetsinler, aldırmasınlar! Allah'ın sizi bağışlamasını istemez misiniz?"³ buyurur.

Dilimize "tokalaşmak" olarak aktardığımız "musafaha yapmak", sünnet-i seniyyedendir. Peygamber Efendimiz (asm) hem uygulamış, hem de rahmet müjdesiyle teşvik etmiştir. Berâ b. Azîb'in (ra) rivâyetiyle Resûl-i Ekrem Efendimiz (asm) şöyle buyurmuştur: "İki Müslüman karşılaşır tokalaşırken, Allah'a hamd edip (yek diğerinin) bağışlanmasını dilediklerinde her ikisi de bağışlanır." Yine aynı râvî şu hadis-i şerifi de nakletmiştir: "Karşılaşır tokalaşan hiçbir Müslüman yoktur ki, ayrılmadan önce bağışlanmış olmasınlar!"⁴

Fakat tokalaşma bağımsız bir sünnettir. Bu sünnet, iki Müslüman'ın bir araya gelip karşılaştıkları ilk anda uygulanmıştır. Eğer bu karşılaşma namazın sonrasına rastlamışsa, sünnet burada uygulanır.

Kimi yörelerde namazlardan sonra yapılan musafahaya gelince: Peygamber Efendimiz (asm) ve Ashab-ı Kirâm (ra) devrinde namazlardan sonra, törene benzer şekilde toplu tokalaşma yapılmamıştır. Öyleyse, namazın ardından toplu biçimde musafaha yapmak namazın sünneti değildir. Fakat, nerede olursa olsun musafaha yapmak, müstakil olarak sünnet-i seniyyedendir.

Namaza bağlı toplu musafahanın, zamanla, cemaat namazının bir sünneti biçiminde algılanmasından endişe duyan kimi âlimler, bu toplu uygulamaya bid'at da demişlerdir.

Fakat yukarıdaki ayırımı yapmak şartıyla; Müslümanı, nerede olursa olsun,—sakındırarak o kadar çok mesele varken—musafaha yapmaktan sakındırma çabasının işe yarar bir çaba olduğu kanaatinde değiliz. Ne var ki, namazdan sonra musafaha yapan Müslümanın, bunu namazın bir sünneti değil, müstakil bir sünnet olduğunu ve buraya özgü olarak bunun şart olmadığını bilmesi gerekir ve bu ona yeterlidir.

Dipnotlar:

- 1- Zuhruf Sûresi, 43/87-89
- 2- Hicr Sûresi, 15/85
- 3- Nûr Sûresi, 24/22
- 4-Ebû Dâvûd, Edep, 142